

HPV (Human papillom virus)

Hva er HPV?

HPV er forkortelse for humant papillomavirus. HPV er den vanligste seksuelt overførbare infeksjon; de fleste som smittes vet ikke at de har hatt en infeksjon. HPV tilhører en gruppe virus som inkluderer mer enn 100 typer. Vel 40 av disse virustypene forekommer i slimhinnen i underlivet. De fleste er ufarlige og gir ingen symptomer. Noen kan forårsake kjønnsvorter og celleforandringer i livmorhalsen, som går tilbake av seg selv eller kan behandles. Noen er kreftfremkallende, de kalles høyrisiko HPV-typer.

Hvordan kan jeg bli smittet av HPV?

Smitte skjer hovedsakelig ved seksuell kontakt. Det er anslått at over 70% av seksuelt aktive kvinner vil bli smittet av HPV en eller annen gang i løpet av livet. HPV-infeksjon påvises hyppigst hos kvinner siden de undersøkes regelmessig med celleprøve fra livmorhalsen. Man antar imidlertid at HPV er like hyppig hos menn, men dette er ikke så godt undersøkt. Smitte mellom dyr og mennesker eller via blodoverføring er ikke mulig. Smitte ved hudkontakt uten samleie og ved oralsex kan forekomme.

Hvor smittsomt er HPV?

Det er svært smittsomt. Risikoen for smitte er størst hos seksuelt aktive under 25 år med hyppig partnerskifte. HPV er vanlig i både hud og slimhinner i underlivet uten at det gir symptomer. Det er beregnet at 20% av befolkningen til enhver tid er smittet.

Hvem er jeg smittet av?

Det kan ikke sikkert påvises; både nåværende og tidligere partnere kan være smittekilde.

Når ble jeg smittet?

Det kan man ikke sikkert påvise, fordi smitten kan ha skjedd lang tid tilbake.

Hva skal jeg si til min partner?

De fleste HPV-infeksjoner er ufarlige, og de fleste seksuelt aktive mennesker får HPV uten at det gir noen symptomer eller funn. Kvinner i aldersgruppen 25-69 år bør ta celleprøve fra livmorhalsen hvert 3. år for å utelukke celleforandringer.

Hvordan kan HPV påvises?

HPV-test er foreløpig bare aktuelt hos kvinner over 25 år som får påvist usikre eller lavgradige celleforandringer. Kjønnsvorter påvises ved underlivsundersøkelse. Celleforandringer forårsaket av HPV påvises ved mikroskopisk undersøkelse av celleprøve fra livmorhalsen.

Kan jeg bli kvitt HPV?

De fleste HPV-infeksjoner forsvinner i løpet av 6-12 måneder. Det er anslått at 10% av de som smittes utvikler kronisk infeksjon; dvs at immunforsvaret ikke greier å kvitte seg med HPV. Da øker risikoen for å utvikle celleforandringer i livmorhalsen. Det er derfor viktig at kvinner tar celleprøve fra livmorhalsen hvert 3. år fra 25 til fylte 70 år, slik at høygradige celleforandringer kan oppdages og behandles.

Finnes det effektiv behandling?

Det finnes ingen behandling for selve HPV-infeksjonen. Har HPV infeksjonen gitt kjønnsvorter eller celleforandringer kan disse behandles. Kjønnsvorter behandles med kremer, frysing, laser eller kirurgi. Lavgradige celleforandringer i livmorhalsen forsvinner som regel av seg selv uten behandling, men de må kontrolleres med ny celleprøve og evt. HPV-test.

Høygradige celleforandringer behandles ved å fjerne deler av livmorhalsen (konisering). Kreftsvulster behandles ved å fjerne livmoren, eventuelt med strålebehandling og cellegift.

Kan HPV forebygges?

Ja, men det er høy risiko for HPV-smitte hos seksuelt aktive. Det er anslått at 20% av den seksuelt aktive del av befolkningen til enhver tid er smittet. Tidlig seksuell debut og mange seksualpartnere øker smitterisiko. Det påvises ikke HPV i underlivet hos mennesker som ikke har hatt seksuell kontakt. Kondom beskytter noe. Siden HPV også finnes i hud som ikke er dekket av kondom, gir ikke kondom fullgod beskyttelse mot HPV. HPV-vaksine gitt før seksuell debut beskytter mot noen av HPV-typene.

Kan HPV gi kreft?

Det er viktig å merke seg at de fleste som smittes av høyrisiko HPV-typer aldri vil få verken kreft eller forstadier til kreft. De kreftformer og forstadier til kreft som er forårsaket av HPV er hyppigst hos kvinner. Kronisk infeksjon med de kreftfremkallende HPV-typene kan i løpet av 10-20 år gi livmorhalskreft dersom forstadiene ikke oppdages og behandles. Det er antatt at røyking, p-piller, kjønnssykdommer (Herpes og Klamydia), immunsvikt, arvelige forhold og mange barnefødsler kan øke risiko for kreftutvikling ved en kronisk HPV-infeksjon. HPV kan også gi kreft i anus (endetarmsåpning), ytre kjønnsorganer, skjede, penis og svelg. Personer med immunsvikt og menn som har sex med menn er mer utsatt.

<https://www.kreftregisteret.no/screening/livmorhalsprogrammet/Kvinner/ofte-stilte-sporsmal/HPV1/>